

utförande icke torde böra af Riksdagen anvisas, utan att en närmare undersökning föregått om och i hvad mån det sökta ändamålet må erfordra Statens mellankomst, anser sig Utskottet böra hemställa,

att Riksdagen, utan att nu ingå i pröfning, huruvida Staten för det ofvan uppgifna ändamålet bör anvisa några medel, måtte i underdånig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t, efter inhemtande af landstingens och hushållnings-sällskapens yttranden, behagade taga frågan under nådigt öfvervägande och derefter till Riksdagen afgifva det förslag, hvartill omständigheterna kunna föranleda.

Stockholm den 27 Mars 1868.

Arv. Fr:son Posse.

N:o 51.

Ank. till Riksd. Kansli d. 27 Mars 1868, kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition angående åtgärder till behöfvandes undsättning vid inträffande missväxt.

(R. A.)

Jemte det Kongl. Maj:t uti berörda nådiga Proposition af den 31 sistlidne Januari (intagen under N:o 24 i 1:sta Saml. af Bihaget till Riksdagens protokoll) erinrat, att, enligt Rikets Ständers vid 1865—1866 års riksdag fattade beslut, för omförmälda ändamål under nästlidet år varit ställda till Kongl. Maj:ts disposition, dels den i Riksgälds-kontoret och på Kongl. Räntekammarens räkning i Riksbanken innestående behållning af de

för samma ändamål förut anvisade medel, dels hvad genom återbetalningar å meddelade undsättningslån kunde inflyta, med föreskrift, bland annat, att af dessa medel en summa af 50,000 R:dr för år räknadt finge användas till undsättningar utan återbetalningsskyldighet och återstoden till räntefria låneunderstöd, har Kongl. Maj:t tillkännagifvit att, enligt af Statskontoret den 28 November 1867 afgifven berättelse, behållningen af undsättningsmedel vid 1866 års slut utgjorde:

i Riksgälds-kontoret innestående	843,731: 66.
samt i Räntekammaren och länens ränterier d:o	160,253: 62.

eller tillhoppa R:mt 1,003,985: 28.

hvarförutan de utestående fordringarne i länen och hos redogörarne uppgingo till	514,891: 37.

Med tillkännagifvande att den svåra missväxt, som efter flera föregående års svaga skördar under nästlidna år hemsökt de norra länen, nödgat Kongl. Maj:t att, till förekommande af verklig hungersnöd i nämnda län, i ovanligt hög grad anlita de medel, som kunnat dertill användas, har Kongl. Maj:t omförmålt de väsendtligaste åtgärder, som blifvit i berörda hänseende vidtagna. Till bestridande af de sålunda omnämnda samt öfriga under året beviljade undsättningsanslag hade den för sådant ändamål till Kongl. Maj:ts disposition öfverlemnade undsättningsfondens behållning, jemte hvad i återbetalning af äldre undsättningslån under året influtit, icke varit på långt när tillräcklig, utan hade Kongl. Maj:t funnit sig nödsakad att dertill jemväl anlita det vid sednaste riksdag anvisade mindre kreditivet, hvarå af sådan anledning lyftats ett belopp af icke mindre än 1,030,000 R:dr.

Beträffande de åtgärder, som borde vidtagas för att sätta Kongl. Maj:t i tillfälle att framgent vid inträffande missväxt eller felslagen skörd lemna deraf nödlidande landsorter behöflig undsättning, har Kongl. Maj:t, utan att inskränka sin framställning allenast till det år, för hvilket statsregleringen vid innevarande riksdag uppgöres, eller år 1869, föreslagit, att till Kongl. Maj:ts disposition för behöfvandes undsättning vid missväxt eller felslagen skörd må öfverlemnas såväl den vid ingången af år 1869 hos Riksgälds-kontoret innestående behållning af undsättningsmedel, som ock hvad genom återbetalningar å undsättningslån, meddelade vare sig af förut till undsättningsfonden hörande medel eller af ofvanberörda å mindre kreditivet lyftade belopp, kan komma att inflyta; hvarförutan öfriga, i fråga om dessa medels anvisande dels till undsättning utan återbetalningsskyldighet till belopp af 50,000 R:dr, dels till räntefria lån, vid sistförflutna riksdag gifna föreskrifter fortfarande skulle förblifva gällande.

Innan Stats-Utskottet afgifver yttrande öfver hvad Kongl. Maj:t sålunda föreslagit, anser sig Utskottet böra lemna följande:

Uppgift rörande beloppet af de medel, som från 1867 års början intill nedanstående dag blifvit dels af undsättningsmedlen dels af mindre kreditivet utbetalda.

	Af undsättningsfonden.			Af mindre kreditivet.			Summa Summaram.
	Mot återbetalningsskyldighet.	Gåfvomedel.	Summa.	Mot återbetalningsskyldighet.	Gåfvomedel.	Summa.	
Till Östergötlands län . .	—	300	300	—	—	—	300
» Blekinge län	18,000	2,000	20,000	—	—	—	20,000
» Kronobergs län . . .	2,000	—	2,000	—	—	—	2,000
» Christianstads län . .	—	500	500	—	—	—	500
» Hallands län	1,500	150	1,650	—	—	—	1,650
» Wermlands län . . .	9,000	1,600	10,600	88,000	12,000	100,000	110,600
» Kopparbergs län . . .	3,000	1,200	4,200	37,600	11,600	49,200	53,400
» Gefleborgs län	—	—	—	102,000	8,000	110,000	110,000
» Wester-Norrlands län	20,996 47	4,547 99	25,544 46	163,000	28,000	191,000	216,544 46
» Jemtlands län	67,200	—	67,200	112,800	20,000	132,800	200,000
» Westerbottens län . .	240,000	19,713 54	259,713 54	190,000	55,000	245,000	504,713 54
» Norrbottens län . . .	456,672 22	88,238 01	544,910 23	141,060 80	15,673 42	156,734 22	701,644 45
Summa	818,368 69	118,249 54	936,618 23	834,460 80	150,273 42	984,734 22	1,921,352 45

Det har härvid icke undgått Utskottets uppmärksamhet att — ehuru, enligt de vid 1865—1866 års riksdag meddelade föreskrifter, det belopp, som Kongl. Maj:t må ega att till undsättningar utan återbetalningsskyldighet anvisa, blifvit bestämdt till 50,000 R:dr årligen — de från 1867 års början utan sådan återbetalningsskyldighet af undsättningsfonden utgifna medel utgöra ett sammanlagdt belopp af 118,249 R:dr 54 öre. Enär likväl i denna summa ingår det anslag af 33,830 R:dr, som enligt 13 § uti det vid sistförflutna riksdag för Riksgälds-kontoret utfärdade reglemente anvisades för anläggning af väg inom Råneå socken mellan allmänna kustlandsvägen samt Degersels Öfverstby, utgör följaktligen det belopp, som från 1867 års början till närvarande tid blifvit utan återbetalningsskyldighet af Kongl. Maj:t å undsättningsfonden anvisadt, endast 84,419 R:dr 54 öre; och som Kongl. Maj:t enligt gällande föreskrifter eger att för de båda åren 1867 och 1868 såsom gåfvomedel använda tillhopa 100,000 R:dr, hafva de gifna föreskrifterna i denna del icke blifvit öfverskridna.

Enligt hvad ofvan är nämndt, uppgingo de delsuti Riksgälds-kontoret, dels i Kongl. Räntekammaren och landtränterierna innestående undsättningsmedlen vid 1866 års slut till 1,003,985: 28.
Enär häraf blifvit utbetalda 936,618: 23.

förefinnes alltså utaf undsättningsmedlen en behållning af 67,367: 05.

Af dessa utaf Kongl. Maj:t till undsättningar

anvisade andel af mindre kreditivet . . 1,030,000: —
hafva blifvit utbetalda 984,734: 22.

så att deraf återstå 45,265: 78.

Utaf hela det för undsättningar afsedda beloppet utgör alltså kontanta behållningen R:mt 112,632: 83.
förutom hvad som dels kan vara inbetaladt, dels ännu är oguldet af de vid 1866 års slut i länen och hos redogörarne utestående 514,891 R:dr 37 öre.

Då nu undsättningsfonden vid 1866 års slut, enligt hvad i Kongl. Maj:ts nådiga Proposition omförmäles, uppgick dels i kontant, dels i utestående fordringar till R:mt 1,518,876: 65.
skulle, om härifrån afdragas de utaf undsättningsfonden sedermera utbetalda gåfvomedel » 118,249: 54.
fondens tillgångar dels i kontant, dels i fordringar för närvarande uppgå till R:mt 1,400,627: 11.
Om härtill skulle läggas fordringarne för de af mindre kreditivet anvisade lån » 834,460: 80.
jemte den ännu oanvända, till undsättningar afsedda andelen af mindre kreditivet » 45,265: 78.

komme alltså fonden att uppgå till R:mt 2,280,353: 69.

Hvad nu först beträffar Kongl. Maj:ts förslag, att till Dess disposition för behöfvandes undsättning vid missväxt eller felslagen skörd måtte öfverlemnas icke allenast undsättningsfondens behållning, utan ock hvad som kommer att inflyta genom inbetalning å de lån, som blifvit beviljade utaf de å mindre kreditivet lyftade medel, så synes det Utskottet, som skulle någon nödvändighet, att på sådant sätt öka undsättningsfonden utöfver dess nuvarande belopp icke förefinnas, då Riksdagen numera årligen sammanträder och således är i tillfälle att, i händelse af behof, anvisa de ytterligare medel, som för ifrågavarande ändamål kunna erfordras. Men enär återbetalningen af de för undsättningar meddelade lån endast småningom och till mindre belopp hvarje år kan påräknas inflyta samt dessutom svårighet torde uppstå att vid lånens återbetalning noggrannt urskilja huru stor del af de återbetalda medlen utgöra återbetalning till undsättningsfonden och huru stor del belöper sig på kreditivmedlen, hemställer Utskottet,

att Riksdagen måtte medgifva, att allt hvad som återbetalas utaf de från 1867 års början till närvarande tid, dels af undsättningsfonden, dels af mindre kreditivet utgifna lån må till undsättningsfonden ingå intill dess den på sådant sätt influtna summan uppgår till ett sammanräknadt belopp, motsvarande de från undsättningsfonden från 1867 års början till närvarande tid utgifna lån eller 818,368 R:dr 69 öre, hvarefter allt hvad som å samma lån derutöfver inflyter bör af Statskontoret till Riksgäldskontoret inlevereras såsom afbetalning å de utaf mindre kreditivet lyftade medel.

Under förutsättning, att Riksdagen härtill lemnar bifall, hemställer Utskottet vidare

1:o att till Kongl. Maj:ts disposition för behöfvandes undsättning vid missväxt eller felslagen skörd må öfverlemnas icke allenast undsättningsfondens nuvarande kontanta behållning, jemte hvad som varder återbetaldt å fondens vid 1866 års slut egande fordringar, än ock hvad som genom inbetalning å de från 1867 års början till närvarande tid utgifna lån, meddelade vare sig af undsättningsfonden eller utaf de å mindre kreditivet lyftade medel, kan komma att inflyta, dock icke till högre sammanräknadt belopp än Åttahundraadertontusen trehundra-sextioåtta Riksdaler 69 öre;

2:o att af de sålunda till Kongl. Maj:ts förfogande ställda medel en summa af Femtiotusen (50,000) Riksdaler må årligen få begagnas till undsättning utan återbetalningsskyldighet för sådana behöfvande, hvilka icke äro i tillfälle att sjelfva förskaffa sig arbete eller i stånd att af egna tillgångar återgälda de undsättningsanslag, som dem tilldelas; börande dylika understöd företrädesvis tillgodokomma de kommuner, hvilka förbinda sig så använda desamma, att för kommunens fattiga och arbetslösa medlemmar beredes sysselsättning och möjlighet att genom eget arbete förtjena sitt uppehälle;

3:o att ofvannämnda tillgångar för öfrigt må användas endast till räntefria låneunderstöd med bestämda återbetalningsterminer och mot vederbörande större eller mindre menigheters gemensamma ansvarighet eller annan af Kongl. Maj:t godkänd säkerhet;

4:o att, såvidt omständigheterna medgifva, tillfällen skola för de behöfvande beredas att erhålla sysselsättning och förtjenst vid allmänna arbetsföretag; samt

5:o att omförmälda för undsättning vid missväxt eller felslagen skörd afsedda medel böra, i den mån de icke äro för anvisade utbetalningar erforderliga, till Riksgäldskontoret öfverlemnas emot skyldighet för detta verk att det sålunda emottagna beloppet vid skeende requisition för dermed åsyftade ändamål Kongl. Maj:t tillhandahålla.

Stockholm den 27 Mars 1868.

Arv. Fr:son Posse.
